

בתורה

גליון רלו
פר' משפטים
תשפ"ה לפ"ק
שנה ה'

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק'

אש
החסידות

יו"ר ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית - בית היוצר להפצת אור החסידות

חוקם לעיני הגד"צ רבי משה ב"ר יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

"לקראת כלה"

טועמיה: מצטרפים לתשוקת הבריה
לבוראה, ולכלות הנפש של הכלה לדודה

הציוואה המוזרה

מסילות ללב: מחצית מהנכסים
לבן הזקונים

"ערך עצמי"

אש העבודה: האם אנו שוקלים את
מעשינו לפי איכות או לפי כמות?

פחד ה' והדר גאווה

תנו רבנו מעשה: הגברתן שנאלם דום
בבואו לפני הצדיק שפעל בעדו ישועה

דבר המערכת

שובבי"ם – ומה עכשיו?

אשרינו מה טוב חלקנו שמיסימים אנו כעת את
ששת שבועות השובע – שישה שבועות נפלאים
שנתן לנו הקב"ה להתעלות ולהתקרב אליו –
חסדי ה' כי לא תמנו בגלות הנפש!

מה יפו פעמך בנעלים – פירושו הצדיקים שזה
עולה על 'פעמי הלב' הרופקות עם 'נעילת' זמן
גדול וקדוש בזה; פונה האדם אל נפשו ואומר:
"אהבתי את ארזי" – זכותי להגיע לנקודה של
תענוג בעבודת ה', להכניס אל תוכי מעט חיבור,
קשר ואהבה למצוות ה' ולבוראי יתברך. "אהבתי
את אשתי" – גיליתי בתוכי את נשמת – החלק
הפנימי ביותר שבי. שמעתי מעט את רחשי נשמת,
אשר כל כולה משתוקקת, צמאה והומה להידבק
בבוראה.

"לא אצא חופשי" – נפשי מחוברת, ואיני חפץ
להיפרד מן התענוגים הרווחיים ומאורו הנפלא
של השי"ת.

כי נפשו של אדם מחפשת תענוגים, ואם ירגיל
עצמו בתענוגים רוחניים, ימצא חיבור עמוק
ועולה לעבודת ה' – יותר מאשר בעבודה מתוך
כפייה בלבד. כי אם האדם עובד את קונו רק מפני
ש"כן צריך לעשות", ללא חיבור פנימי, יש חשש
שיתרשל בעבודתו.

אך כאשר הוא מקיים את מצוות הבורא מתוך
מסירות וקבלת עול, ובה כעת מתחבר אליהן
בקשר נפשי פנימי, עד אשר נשמתו מתמלאת
בסיפוקה מתוך תענוג רוחני – אזי נקשרת נפשו
בהבלי עבודתו האהבה ולא תרפה.

הנה, לאחר שישה שבועות של התעלות, עומדים
אנו ותוהים: כיצד נבטיח שהדברים יתקיימו
בקרבתנו?

על כך באה פרשת משפטים ומורה לנו: "ורצע
ארזי את ארזי" – שיש להכניס את האור בתוך
כלי. עלינו לקבל על עצמנו קבלות טובות ולעשות
פעולות מעשיות שיסייעו לנו להמשיך את אור ימי
השובבי"ם הלאה, לשנה כולה.

זו משמעותם של כל הדינים והמשפטים שבתורה
– שעל ידי יישומם בתוך חיי היום יום, נוכל לקבע
את ההארה שזכינו לה, ולהפוך אותה לחלק בלתי
נפרד מחיינו.

א לעבטיג'ן סיום און א פרייליכ'ן שבת
ידיכם – ישיעי יצחק פרידמאן
יו"ר ממלכת "אש החסידות" העולמי

האם החלות מתביישות?

ההבדל העצום בין פרשת משפטים המקודשת, לבין חוקי העמים
שגם להם יש מערכת חוקים ומשפטים משלהם

נהורא מעליא

התמיהות הללו עולות כאשר אסור לי לבייש את השני רק
בגלל חוסר נימוס, משום שאני גורם כאב או צער לשני. אבל
התורה הקדושה אוסרת לבייש כדי שלא להשחית את הנפש
הטהורה והתמימה שבתוכינו, לא משנה אם הדבר שלצידי אכן
מתבייש או לא, אבל אני עצמי עושה כאן מעשה פסול של
ביוש, וזה אסור.

החלות אכן לא יתביישו, כי הן לא יודעות איך עושים את
זה, אבל אני כשלעצמי אסור לי לעשות מעשה מביש שתגרום
לפגם ושחיתות במוסריות הפנימית שלי.

דוגמא נוספת לכך היא המצוה 'לא תקלל חרש', אסור
לקלל מישהו, אף שאינו שומע את הקללה. כי האיסור אינו
מצד המראה החיצוני, זה לא בגלל שהשני יתבייש, אלא משום
שאסור לי לעשות משהו שיגרום לעולם הפנימי שלי עיוות
וחסר מוסרי.

כאשר אחד מבייש את השני, אבל השני אינו מרגיש נכלם,
משום שאינו שומע ואינו רואה, או משום שדבר כזה אינו נחשב
אצלו לבושה, או משום כל סיבה אחרת, אצל הגויים אין שום
פגם בבושה כזו כיון שאינה גורמת לשום תוצאה. אדם אינו יכול
לתבוע את חבירו למשפט, ולטעון שחבירו ביישו רבים, בשעה
שהוא עצמו לא סבור שנגרם לו נזק ובושת. וכל זאת משום
שהפגם נתפס אצלם מצד התוצאה ולא מצד עצם הפעולה.
אבל התורה שלנו אוסרת לקלל חרש, כי אכן הפעולה עצמה
פגומה, שלא ביחס לתוצאה.

עם ההסתכלות הזאת ניתן להביט על 'צער בעלי חיים' לא
כהנהגה נימוסית אלא כעיקרון מוסרי.

ובספר החינוך (מצוה רלא) הביא לענין 'לא תקלל חרש'
וז"ל: והרמב"ם זכרונו לברכה אמר בטעם מצוה זו, **כדי שלא
יניע נפש המוקלל אל הנקמה ולא ירגילנה לכעוס**, ועוד האריך
בענין בספרו. ונראה לי מדבריו, שלא יראה הוא בדעתו נזק אל
המוקלל בקללה, אלא שתרחיק התורה הענין מצד המוקלל שלא
ירגיל נפשו אל הנקמה והכעס ואל פחיתות המדות. עכ"ל.

וכן מבואר בהרחבה בספר **עקידת יצחק** (שער השמיני פרק
החיבור) על מה שהתורה אסרה לצער בעלי חיים, הוא לא רק
**בשביל שחסתה על צער של בעלי החיים, כי אם בכדי שלא
ישחית האדם את נפשו**, כי המצער בעלי חיים [כ"ש המצער
אנשים] משחית הוא את הטבעיות שלו.

על פי "אש הפרשה"

פרשת משפטים מעוררת בנו תמיהה מסויימת.
הרי לכל אומה בעולם יש מערכת של חוקים ואכיפה, אסור
לגנוב, אסור לרצוח, אסור לשקר, יש לכבד את ההורים, ועוד כיוצא
בזה. ובמה א"כ שונה מערכת המשפטים היהודית מכל אומה ולשון.

לא זו בלבד, חוקים אלו שמשמעים הגיוניים וכאילו מובנים
מאליהם, נחקקו על שני לוחות הברית, ונמסרו לישראל, באימה
וביראה, במעמד עילאי ומרטיט, נורא הוד, תחת שמים פתוחים
ובליווי קולות ורעמים.

ולאחר הגילוי האדיר של מתן תורה בפרשת הקודמת,
מתחיל משה רבינו למסור את התורה לישראל, והוא מקבל
הוראה מלמעלה להתחיל דווקא בפרשה הזאת - פרשת
משפטים - העוסקת בהלכות ש'בין אדם לחבירו'.

מה יש בה בפרשה הזאת שהיא נבחרה להימסר תחילה?
יש כאן משהו שמבליט את הפרשה הזאת כמערכת חוקים
קדושה ועילאית, בשונה ממערכת החוקים של גויי הארצות.
ההבדל אינו בפרטי החוקים והמשפטים, אלא נעוץ כאן הבדל
יסודי ומהותי, תהום עמוק פער ביניהם, ולא קרב זה אלא זה.

ספר החוקים של כל אומה בעולם מקשה על החיים של
התושבים השלום, שבסך הכל מנסים להרוויח לעצמם מעבודות
צדדיות, לגנוב פה ושם, לעגל פינות, לדווח שקרים, או לשמור
על המעמד שלהם על ידי דריסת השני. אלא שכאשר מדובר
באוכלוסיה מלוכדת, וכל אחד מופחד מהשני, מתגבשת נוסחה
כללית בה מתחייבים כולם לפעול לפי חוקי היושר והצדק.

אין כאן רצון פנימי להיות ישר ואמין, אלא מחשבה קרה
והגיונית: אם אגנוב היום, יבוא מישהו לגנוב ממני מחר. אם
פלוני ירצח היום, יגיע אלמוני וירצח אותי מחר. וכדי שלא
תשרור אנדרלמוסיה יש מערכת הגנה של חוקים והגבלות
המוסכמות על כולם.

התורה, להבדיל אלף אלפי הבדלות, פועלת בכיוון אחר
לחלוטין. חוקי התורה אינם באים לשם נימוס, ולא לשם
השלטת סדר בעולם, אלא לשם בנין הנפש המוסרית הפנימית,
ולכן ישנם בתורה כמה וכמה הלכות שהנפש הגוי לא יבין אותן.

ניטול לדוגמא את ההלכה שאסור לקדש על היין כל עוד
החלות מגולות, כי בדיני קדימה בברכות קודמת הפת ליין, וכדי
שלא יראה הפת בושתו יש לכסות את החלות.

האם יש לכך הגיון? האם החלה אכן תתבייש?

לעיילוי נשמרת

הרבנית הצדקנית מרים ב"ד גבריאל חיים צבי זצ"ל

א"ח להגה"צ ר' משה ארלד זצ"ל אב"ד טורדא

גלב"ע כ"ה שבט תשנ"ח

הונצח ע"י בנו מ"מ ידידנו הנכבד "עמוד התווך גליון נהורא"
ועומד בנאון ובעוז למען המערכת מיום הווסדה בלב ונפש חפצה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
הגדה"ח רבי ישראל גבריאל חיים ארלד שליט"א – אב"ד טורדא

הרה"ג רבי משה רויטמאן שליט"א
ראש ישיבת 'בני היכלא' וממשיפי 'אש החסידות'

פחד ה' והדר גאוונו

לאורך כל הדרך על הרכבת, מהונגריה בואכה גאליציה, לא פסק מפיו של אייזיק שחוק ואטלולא.

גיבור חיל היה אייזיק, גופו חסון כאלון, לבו אמין כשריון, אף פניו הגברתניות הטילו פחד על כל העומד במחיצתו. אשר לכן הייתה הצעתו של הרב לצחוק בעיניו.

היה זה הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי יונגרייז זצוק"ל רבה של פעהרעד-יארמאט שבהונגריה, ומח"ס שו"ת מהרשד"ה, שבהיכלו ביקר אייזיק יום קודם לכן, ותינה את צערו בפניו, כי לפני זמן מה לוה משכנו הערל סכום גדול, ומשהגיע זמן הפירעון ולא היה בידו די כסף להשיב לו, תבעו הגוי בערכאות, והוא עומד לפני משפט קשה. "עתיר נא הרב בתפילה", ביקש אייזיק, "ששכני הגוי ימות!".

"וכי מפני שאין בידך לשלם את חובך עליו למות?", תמה רבי שמואל דוד, "נסה נא לסדר עמו תשלומים, בסדר שיהיה נוח לשני הצדדים".

אלא שאייזיק התעקש והפציר ברב שיפעל ישועה בעדו בדרך כזו, של מיתת הגוי.

"אם כן אפוא", הציע לו רבי שמואל דוד, "עצתי שתיסע אל הצדיק מבעלזא, כי בידו היכולת, שהרי הוא עובד את קונו במידת היראה, שהיא מידת הגבורה, ולכן בכוחו להמשיך דינים על רשעים".

"ואולם", הציע עוד הרב, "אכתוב עבורך אגרת, אותה תמסור לצדיק, ובה אפרט את בקשתך, שכן כאשר תעמוד לפניו, עלול ליפול עליך פחד נורא!".

"אני?! אפחד ממנו?!", התפרץ אייזיק הגברתן בצחוק הייר. משראה כן הרב, לא התוכח עמו, אלא סיים את השיחה ופטרו לשלום.

למחרת יצא אייזיק בדרכו מפעהרעד-יארמאט שבהונגריה לבעלזא שבגליציה, כשכל הדרך, היה מצחק באוזני היהודים שנסעו עמו בקרון, על 'דמיונו' של הרב, שאייזיק הגיבור עלול לפחד מפני הצדיק.

...

היה זה בשעת ערב, כאשר נכנס ובא אייזיק למעונו של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ז"ע, ומיד נרשם והמתין שיגיע תורו לבוא אל הקודש. מתח שרר בחדר החיצון, החסידיים שהמתינו שם נראו מפוחדים ומאומים, מהם שמלמלו ברעדה פסוקי תהלים, ומהם שנשאו תפילה חרישית. "לפחד מהו זה עושה?" תמה אייזיק בליבו.

"אייזיק פון פעהרעד-יארמאט!", נשמע קולו של המשב"ק, ואייזיק צעד לעבר חדר הרבי בבטחה.

אך דרכו רגליו על סף החדר, וראה לנגד עיניו את מראה פניו הלוהטות של הצדיק, אחזתו פחד נורא ואיום, עד שקפאו רגליו, ולא היה מסוגל ללכת הלאה.

"נו!" דחה בו הגבאי, "היכנס כבר פנימה".

בקושי הצליח אייזיק לעמוד בארבע אמותיו של הצדיק ולהגיש בידו את הקוויטל, כל שכן שלא היה מסוגל לדבר, המילים נעתקו מפיו, ורק בקושי של ממש הצליח לבסוף לשחרר מילים ספורות.

השיבו הצדיק: "נסה נא לסדר תשלומים עם שכנך הנוכרי, והכל על מקומו יבוא בשלום".

יצא אייזיק מן הקודש, כשהוא מבוהל ומשתומם מהפחד שנפל עליו, ומאוכזב מתשובת הצדיק, שבמקום להאציל קללתו על הגוי שימות, יעץ לו אותה עצה כמו הרב שבעירו.

בלחץ קודר התהלך שם בחצר הקודש, עד שהבחין בו חסיד אחד. "מה אירע יהודי יקר?", פנה אליו האיש, "על פניך ניכרת ענות דאגה, ספר נא לי".

"עזוב, התחמק אייזיק, 'לא תוכל לעזור'.

לקראת כלה (ה)

כלות הנפש של הבריאה

לאחר שאנו מרגילים את נפשנו להתרחב ולצאת את המרחב ולהתפשט אל כללות הבריאה, להיות חלק מה'כלה', אנו צריכים כעת להתחבר אל שירת ה'כלה' שהיא מלשון 'כלות הנפש', ולהצטרף אל כלות הנפש של הבריאה שרוצה לקבל את ההארה העליונה, הגילוי האלוקי.

וידועים דברי האור החיים הק' (בראשית ב, א), שנזכרו רבות בספרי החסידות [כמו אהבת שלום, מאור ושמשי, ישמח משה, ועוד], וז"ל: **הוא אומר ויכלו השמים והארץ וכל צבאם פירוש ויכלו' על דרך אומר (תהלים פד) 'נכספה וגם כלתה' ובאמצעות זה נשלמה ונתקיימה הבריאה. וטעם שהוציא הכתוב הענין בלשון זה 'ויכלו' לרמוז כי הוא תשוקה גדולה עד כלות החלק אל הכל והוא בחינה גדולה מבחינה החשק והתשוקה.**

ומוסיף האור החיים הק', כי האדם צריך לשאת 'קל וחומר' מהבריאה, וכלשונו: **'כי אם היו הנבראים מבחינים הבחנה זו, וידעו רום מעלת חיבת הקודש ותשוקת הנבראים לנעלם הנערב וכו', ישאו קל וחומר מזה כמה צריך האדם לעשות כי בו נתרבית ההבחנה וההשכלה'.**

וכך כתב עוד (בראשית ב, ג) **"כי זולת השבת אין השגה בעולם להכיר לכסוף ולכלות אל הבורא".**

עתה בליל שבת' אנו נשאבים אל החלק הרגשי של הבריאה אל בוראה, לא עת עתה להתבונן במושכלות, כי זו היא עבודת יום השבת, כמו כן לא זו השעה להתדבק אל הנהגת הבורא ית' במידותיו העליונות, כי עבור כך נועדה מנחת שבת ורעוא דרעיון. כעת יש להתחבר אל הרגש של הבריאה אל בוראה [כפי שיורחב אי"ה במאמרים הבאים בהרחבה].

כתב בסידור הרב בעל התניא, בהאי לישנא: **דלפי ערך העלאת העונג מלמטה בליל שבת, כך הוא ערך ירידת העונג העליון מלמעלה ביום השבת, כמו שכתוב 'וקראת לשבת עונג'.**

כשם שכל אחד מרגיש לפעמים את נשמתו אשר תוקד בקרבו כמו אש להבה בכליון הנפש לבוראו, כך גם יש בפנימיות הבריאה אש קודש יוקדת בתצומות עוז.

וכשם שעל גבי נשמת כל איש ישראל יש לבוש גשמי של הגוף הבשרי שמסתיר את הנשמה הפנימית, כך יש מעל נשמת הבריאה לבוש חומרי של הבריאה הגשמית המסתרת עליה.

'לבוש' זה של הבריאה הגשמית, יכול להיות העלם והסתור כמו 'קליפה' המסתרת על הפרי, אך יכולה גם לפאר ולרומם את הבורא ית' כמו הבגדים המכבדים את האיש, כי כאשר אנו מכירים שהבריאה היא אלוקית, ומתבוננים בחכמה המופלאה הנמצאת בה, שאין לה סוף ולא קץ, הרי זה לבוש יקר המפאר כביכול את הבורא ית' - בבחינת 'ה' מלך גאות לבש'.

כעת עבודתנו להפיח רוח בגחלים הלוהטות שבפנימיות הבריאה, להבעירם בתשוקה נפלאה לבוראם עד שתהא ללהב יוצאת, אש השבת קודש.

אך החסיד לא הרפה, "גם אם לא אוכל לסייע בידך, אך כבר נאמר ונדרש 'דאגה בלב איש ישיחנה', ובוודאי יוטב לך קמעא אם תשיח בפניי את אשר בליבך".

לבסוף הואיל אייזיק לספר לו את כל אשר קרהו, ואיש שיחו הציע לו לפנות לבנו של הצדיק, הלא הוא הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ע, שלימים מילא מקום אביו בהנהגת העדה. בנו של הרב, חיזק את לבבו של אייזיק והרגיע את נפשו, עד שהחזיר לו את העוץ להיכנס שוב אל הצדיק, ולסדר את דבריו בשפה ברורה, ואולם, גם בפעם השניה נאלם דום מרוב פחד, ועד שהוציא בכוח כמה מילים מפיו, חזר הצדיק על עצתו שיסדר עם הנוכרי סדרי תשלומים.

עזב אייזיק את המקום בפחי נפש, ושב אל ביתו שבהונגריה.

...

בלילה ההוא נדדה נשתי של אייזיק. מועד המשפט התקרב לבוא, והוא התלבט קשות אם וכיצד לקיים את עצת הצדיקים. עודו מהרהר, לפתע נשמעו נקישות על דלת ביתו.

קם אייזיק ממיטתו ופנה לעבר הדלת, "מי זה שם?", שאל. "השכין!", נשמע קולו של אותו נוכרי. בחרדה פתח אייזיק את הדלת למחצה לשליש ולרביעי, כשכולו דרוך לדעת מה זומם לו הנוכרי בחצי הלילה.

"שמע נא יהודי", פנה אליו הנוכרי, "מה בצע כי נריב ונכניס עצמנו בגלגולי המשפטים?! הלא מוטב שאפרוס לך סדר של תשלומים נוחים, ונסיים את החוב כשכנים טובים".

אייזיק נדהם, ופתח את הדלת לרווחה. "הנני מסכים בשמחה להצעתך", נענה לשכנו, "אך מוכרח אני לשאול, מה הביא אותך אלי בעוד לילה? מדוע לא חשבת להמתין עם ההצעה עד שתזרח השמש?".

"אספר לך את האמת", גילהו הנוכרי, "זה שלושה לילות שיהודי אחד בעל צורה הדורה, בא אלי בחלום ומדבר אלי קשות, והוא דורש ממני לקום ולפנות אליך עם הצעת תשלומים נוחה. בתחילה חשבתי שאין בכך כלום, וחלומות שוא ידברו. אולם כעת בחלומי כבר אחז האיש ברגוני וצווח: 'אם תלך אל היהודי ותעשה כהוראתי, מוטב, ואם לאו דמך בראשך!', ואז השליך אותי על הארץ, ואיקץ והנה חלום נורא. ולמרות שהרגשתי חולשה נוראה בהקיצתי, מיהרתי לקום על רגלי ולבוא אליך, בטרם תחול עלי קפידת האיש הנורא..."

"התוכל לתאר את דמותו של היהודי שנתגלה אליך?", ביקש אייזיק, ומתיתאר לו הגוי בפורטרוט את הדמות, הבין שאין זה אלא הצדיק מבעלזא.

ועד זקנה ושיבה היה אייזיק מספר את המעשה לצאצאיו אחריו, ובכל פעם היה שוב רועד ומזיע, כשזוכר בפחד שנפל עליו בבואו אל הקודש, למרות היותו גיבור ואיש חיל.

כי הצדיק העובד את קונו ביראה, הרי שהיראה הניכרת על פניו יכולה להטיל פחד על העומדים בארבע אמותיו. בכך ממתיק הוא את הדינים מעל בני ישראל, וכפי שפירש אותו צדיק את הפסוק בפרשתנו (כא, א): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ותרגומו: "ואילין דיניא די תסדר קדמהון", כי כאשר לומד האדם את התורה, אודות עונשים וגלגולים שעלול לעבור מי שחטא חלילה, והוא מתמלא פחד, כי מי יאמר זיכיתי לבי, הרי שעל-ידי הפחד עצמו כבר יצא ידי חובתו, והדינים בטלים ממנו.

לרגל הילולת הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע - כ"ג שבט

עפ"י: שיח זקנים

האם יש 'ערך' לכל מעשה ופעולה? (ב)

'ערך עצמי' - שייך גם לגבי המעשים, האם אנו שוקלים את מעשינו לפי איכות או לפי כמות?

עזרת ה' לא היה משה יכול לעשות זאת, ואע"פ כן נכתב בתורה הקדושה שמשנה רבינו הוא שהקים את המשכן, משום שהקב"ה מחשיב את המאמץ כאילו עשה לבדו. ובדיוק באותו האופן שמשנה רבינו קיבל את שכרו, והקמת המשכן נזקפת אליו, כך גם כל אדם הזוכה להתגבר על יצרו, מקבל שכר מושלם על הצלחתו ועל המאמצים שעשה מצדו, שהביאוהו לכך.

ניתן להתחזק מדברי חז"ל: מעשה ברבי אבהו, שהיה מסתלק מן העולם. הראה לו הקב"ה שלש עשרה נחלי אפרסמון. התחיל לומר לתלמידיו, אשריהן עוסקי בתורה. אמרו לו, רבינו, מה ראתה. אמר להן, שלש עשרה נהרי אפרסמון נתן לי הקב"ה שכר תורתו. התחיל לומר 'אני אמרתי לריק יגעתי לתהו והבל כחי כליתי אכן משפטי את ה' ופעלתי את אלהי'.

ומבאר **ביפה מראה** (ירושלמי ע"ז פ"ג ה"א) דודאי יהיה יודע ר' אבהו שיקבל שכר על התורה שלמד, אך לא ידע שהולך לקבל שכר לריק, כלומר, על היגיעה שנתייגע על חנם, כגון שטעה בדבר הלכה ועסק ימים רבים בפלפול בענין הלכה זו, ולאחר זמן נתברר כי כל הפלפול בטעות יסודו, ולחינם טרח כמה וכמה ימים. וכאשר ראה י"ג נהרי אפרסמון ידע כי גם לריק משלמים שכר. ולפיכך התחיל לומר לתלמידיו "אשריכם עוסקי בתורה" ודייק לומר 'עוסקי' ולא אמר 'לומדי', להורות כי מקבלים שכר על העסק והיגיעה לחוד, גם כאשר לא עלתה בידם לאסוקי שמעתתא.

ובזה יש חיזוק גדול לכל העוסקים בעבודת ה', שבתחילה צריכים להתייגע בעבודה קשה ביותר, ולא תמיד רואים הצלחה. ולפעמים נשבר הלב לאחר התאמצות יתירה ורואים שלא היתה שום הצלחה, כגון שמחליט ללמוד איזה לימוד ולקבוע עתים לתורה לאחר שטרח כל היום על מחייתו, ולפעמים שוכח, או לעתים אינו רואה ברכה בלימודו ואינו מבין מאומה, ולבו נשבר בקרבו. או שמקבל על עצמו להתחזק בכונת התפילה, ומנסה כמה פעמים, אך ההצלחה ממנו והלאה. וכן בעניני קדושה, שמקבל על עצמו להתחזק בגדי שמירת עינים וכיוצ"ב, ושוב מפילו היצר ברשתו, ומרגיש בנפשו כיצד אינו מצליח לעשות מאומה.

אך כאשר ידע האדם כי בשמים לא מביטים על ההצלחה והתוצאה [כמות] אלא על העמל והיגיעה [איכות], הנה ודאי שכרו גדול יותר מעובדי ה' המופלגים אשר כבר שברו את טבעם ומלאכתם קלה בעיניהם, כי גדול פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער. לא גדול פי שלוש או פי חמש, וגם לא פי עשר, אלא פי מאה.

זה היה גם אצל משה שניסה בכל כוחו להקים את המשכן, כשבסופו של דבר לא הצליח ונעשה בידי שמים, ובכל זאת נקרא על שמו!

וזהו חסד ה', כי באמת אין אנו מסוגלים לעשות כלום. כל תנועה, ואפילו מחשבה, הכל בידי שמים, ואנו רק עושים 'כאילו', נדרש מאיתנו רק להרים את האצבע ולעשות פעולה והשתדלות מצידנו ואז מתקיים 'לאל גומר עליו'. ובכל זאת מקבלים שכר טוב מתוך גודל אהבתו יתברך לבניו האהובים!

בהתמדה ובעיון וכן כיוצ"ב, בלי להזכיר ערך של 'מספר' שעל ידו מתייחסים אל ה'כמות'.

ועל דרך זה לגבי לימוד חמש או תשע שעות. הנה בשמים ממעל לא מודדים את הגמרא לפי משקל של שעות או דפים, כי למעלה מתייחסים רק ל'איכות', ורק בעולם העשיה החיצוני מתייחסים למשקל של 'כמות'. אלא שיש מעלה בלימוד שעות רבות כי זהו טרחה והתאמצות גדולה יותר או תענוג גדול יותר או שאפשר להגיע לבהירות גדולה יותר כשמפנה לבו מכל דבר ומקדיש עצמו ללמוד שעות מרובות, כל אחד לפי מדריגתו, ובכך נגדלת יותר ה'איכות'.

יודוע מאמר ה'בית אהרן': אין הקב"ה מונה דפיני אלא **שעות**. והוא ממש כאמור לעיל, כי גם ה'שעות' אין הכוונה על משקל הכמות של השעות, אלא על היגיעה של השעות הללו שהוא מתייגע להוסיף ועוד בשקידה והתמדה בלי להרפות עצמו בהפסקת הלימוד. בדבר זה אנו מוצאים

"בשמים ממעל לא מודדים במשקל של שעות או דפים, כי למעלה מתייחסים רק ל'איכות', ולא ל'כמות'"

בדברי חז"ל שאומרים (תנדב"א זוטא פרשה ב): אפילו אין בידו של אדם לא מקרא ולא משנה, אלא יושב וקורא כל היום 'אחות לוטן תמנע' (בראשית לו, כב) שכר תורה בידו.

מי מסוגל לשנן כל היום את הפסוק הזה - 'אחות לוטן תמנע'?

הבה נתאר אחד שיש לו כבר ידיעת התורה, הוא כבר יודע את כל ההלכות הנוגעות למעשה, וגם יש לו ידיעה בש"ס ופוסקים. אין לו עיכוב מצד 'ידיעת התורה', האם הוא מסוגל לשנן כל היום את הפסוק הזה?

מי שלא מסוגל לחשוב על זה, אין לו עדיין דביקות בעצם התורה, במאור שבתורה, בנשמת התורה, ב'איכות' של התורה, הוא מביט על התורה ממבט חיצוני של הגוף השוקל כל דבר במשקל של 'כמות', משום שהנפש הטבעית של האדם דורשת סיפוק והתרגשות, ודוחפת את האדם להתעלות ולהתקדם בפועל, באופן מורגש, לגמור עוד מסכתא ולהתקרב לסיום הש"ס. אך מצד הנשמה עצמה, די לה בפסוק אחד, כי היא מבקשת 'איכות' והיא מחוברת בפסוק הזה.

בשמים מתייחסים רק אל ה'איכות'

ומצינו בתורה שהקב"ה דורש רק את המאמץ והיגיעה של האדם, ללא שייכות להספק בפועל.

דהנה משה רבינו לבדו לא היה יכול להקים את המשכן, אלא שהוא התאמץ לעשות זאת והקב"ה עזר לו, כי בלי

'כמות' או 'איכות'

כשם שהנושא של 'ערך עצמי' שייך לגבי האדם, שלפעמים יש אדם שאינו מעריך את עצמו כמציאות מצד עצמו, אלא מחשיב רק את מעשיו ופעולותיו, ולכן מחפש כל הזמן להצדיק את קיומו על ידי מעשים, ובעיקר על ידי פעולות בולטות שמעוררות התפעלות, שעל ידן מנסה לקבל אישור והצדקה על קיומו בעולם, כך בדיוק הוא גם לגבי המעשים עצמם.

יש אנשים שנפשם מתעוררת על ידי פעולות מוגזמות, כגון לימוד שעות רבות ברציפות או מספר גדול של דפי גמרא וכיוצא בזה.

אין לזלזל בזה חלילה, ולא להמעיט בערכם הגדול והרם, אלא יש להתייחס לעצם הלימוד, האם מביטים על כך בהסתכלות של 'כמות' או לפי 'איכות'.

כאשר רוכשים פירות וירקות, משלמים עליהם לפי משקל. ככל שהמשקל גדול יותר - כך מחירו גדול יותר. אבל כאשר קונים ילומים, יש ערך לכל יהלום בנפרד, והוא נכלל בגדר 'דבר שבמנין' שאינו בטל ברוב, כי יש לו ערך של 'איכות' וערכו שווה מחמת עצמו כיחיד, ואינו כמו דבר שהשוויו והערך שלו הוא באופן של 'כמות' המתבטל לגבי רבים.

הבה נמשיל את הדבר לאחד שרוצה להתחזק בענין התפילה, ומקבל על עצמו להתפלל שמונה עשרה במשך חצי שעה. הוא עומד ומביט על שעונו, מושך את התיבות, מנסה להביט בכל הפירושים, וכשנשאר זמן הוא מתבונן בגדלות ה'.

הנה עצם הקבלה הזאת היא עצה טובה מצד עצמה, כי כאשר מגדיר לעצמו זמן מסויים עבור תפילה שמונה עשרה או קר"ש שעל המטה, אזי אין לו את הנפש הבהמית המזרזת אותו לסיים במהירות מחמת טרדות הזמן, שהרי קיבל על עצמו שלא לסגור את הסידור לפני שיעברו כך וכך דקות, וכמו שכתב באגרות קודש בספר התניא שיש להתפלל לא פחות משעה ומחצה תפילת שחרית.

אלא שקבלה כזאת שקיבל על עצמו נכללת בגדר 'כמות', שהוא הסתכלות חיצונית. והיה יכול לקבל על עצמו להתחיל להעמיק בתפילת שמונה עשרה, להסתכל כל יום בפירוש אחר, שזוהי קבלה פנימית יותר באופן של 'איכות' ויגיע על ידה לדרגות גבוהות יותר באיכות הכוונה, משא"כ כאשר מקבל על עצמו להתפלל חצי שעה שמונה עשרה, הנה כאשר ירצה להוסיף עוד, יקבל על עצמו להתפלל שעה שלימה, ומהיכן אנו יודעים שיש מעלה בתפילה של שעה שלימה, אולי צריך להתפלל יותר בזריזות.

הבה נחدد יותר את ההבדל. יש ערך ומעלה יתירה לכיון במשך שעה שלימה [איכות], אבל אין שום ערך ומעלה בעצם הדבר שעומד שעה שלימה בתפילת שמונה עשרה [כמות].

מי רוצה להרגיל את עצמו לחיות באופן של איכות ולא באופן של כמות, אזי יש לו לשנות את אופן 'חשבון הנפש' בסוף היום, לא 'כמה זמן התפללתי היום, ולא כמה דפים' למדתי, אלא 'האם כיוונתי היטב בתפילה' 'האם לדמתי

נהורא ישרי בה

סיקור על ספרי חסידות
בעריכת הרב פינחס שפירא שליט"א

ספר הקדוש ערבי נחל

להרה"ק רבי דוד שלמה אייבישיץ אב"ד סאראקא זי"ע

בשבוע העליל"ט הבאנו מדברי קודשו של רבינו. אך אמנם ההרגשה היא כי המילים והציטוטים לא היו די בכדי להבהיר את אור ומתיקות דבורי קדשו, ועוד חזון אי"ה. השבוע נקדים מעט אודות רבותיו, תולדותיו ודברי רבותיו עליו. וה' יזכנו להיות בכלל אשר יראי ה' יכבד" ונזכה לחבב ולהידבק בדברי קדשו.

תולדות חייו של רבינו אינם ידועים דיים, ופרטים רבים נותרו עלומים. יודעים אנו על עיירות רבותו, על עלייתו לארץ בשנותיו האחרונות (כעשר שנים קודם פטירתו). וכן על ספריו אותם חיבר בנגלה ובנסתר.

מתוך ספריו למדים אנו על רבותיו, אשר מהם הוודאי מכולם הוא הרה"ק רבי משולם פייביש מו'באריז' זי"ע בעל 'יושר דברי אמת', אותו מזכיר רבינו כרבו המובהק בספרו לבושי שרד על השולחן ערוך. נוסף עליו משמע כי רבינו הסתופף אף בצילו הנאמן של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלצטשוב זי"ע.

אמנם, כל דיון זה הוא אודות מי היו רבותיו של רבינו. אך על ההערכה הגדולה ששחו אחריו גדולי דורו, זאת - רואים אנו מפורשות מהסכמות ספרו לבושי שרד (אשר אותו הדפיסו תלמידיו בחו"ל כך קיבל את הסכמות רבותיו דשם). ולדוגמה תבוא לשון הרה"ק **מבארדיטשוב זי"ע "הנה יד שלוחה אלי במגילת ספר מכבוד ש"ב"** ו**בקי בחדרי תורה כבוד ק"ש מוה' דוד שלמה אב"ד דק"ק סאראקא**. [ואגב נראה כי רבינו היה קרוב משפחתו של הרה"ק מבארדיטשוב].

ובהסכמת הרה"ק **רבי אריה לייב מוואלטישיק זי"ע** - ידידו ורעו של רבינו - אשר אף נטמן עמו במערותו בבית החיים אשר בעיה"ק צפת. כותב בהאי לישנא: "צמח צדיק הלא הוא כבוד ידיד ה' ואהבת נפשי חי רוח... המאור הגדול ירא ושלם ומפואר והמולל בתשבחות קדוש שמו". וממשיך שם להלן "והוא מאנשי שלומינו מעומק האהבה, מאז הכרתיו בכל מיני כינוי חיבה חיבתני, לאהבת האמת אשר נמצא בו".

אך דומה כי הדיבורים המופלאים ביותר נמצאים בהסכמת רבינו הקדוש האוהב ישראל מאפטא זי"ע בה מבטא הוא את תשוקתו ורצונו להיפגש עם רבינו, ואת צערו על כי לא אסתעייא מילתא: **"ואמת היה הדבר אשר שמעתי בארצי על אודותיו ועל חכמתו אשר נתן א-לוקים חכמה לשלמה ותבונה רבה מאוד ורוחב לב בנון בים התלמוד ופוסקים"**. ובהמשך דבריו, **"ומה נכבד היה בהיגלות נגלות לעיני ומצאתי ראיתי את שאהבה נפשי פה להשתעשע עמו באהבים ואיילת חן. אך דודי מני נסע ואינו דומה שמיעה לראיה"**.

ידידו הנכבד והמפואר הרה"ח ר' משה הרשקוביץ שליט"א לרגל הבר מצווה לבנו הבחור היקר כמר שלמה פנחס ני"ו בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה להרוות ממנו רוב נחת דקדושה ויגדל במעלות התורה היראה והחסידות	ידידו הרה"ח ר' משה הרשקוביץ שליט"א לרגל הבר מצווה לבנו הבחור היקר כמר שלמה אלוה ני"ו בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח	ידידו הרה"ח ר' אליעזר שטייטל שליט"א לרגל נישואי בנו בשעטר"מ בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח	ידידו הרה"ח ר' שלום הורוביץ שליט"א לרגל שמחת לידת בנו בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח
ידידו הרה"ח ר' שלמה מנדלוביץ שליט"א לרגל נישואי בתו בשעטר"מ בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח	ידידו הרה"ח ר' משה חיים אינדורסקי שליט"א לרגל נישואי בנו בשעטר"מ בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח	ידידו הרה"ח ר' אלעזר פראנק שליט"א לרגל נישואי בתו בשעטר"מ בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח	ידידו הרה"ח ר' יוסף גרינוואלד שליט"א לרגל נישואי בתו בשעטר"מ בזכות הבעש"ט זי"ע ותלמידיו יזכה לרוב נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח

מסילות ללב

הרה"ג ר' יהודה ווינגרטן שליט"א
יו"ר מכון יסוד החסידות

משמא טהורים - למעליותא

זה ספק אלא ענין מוכרח מדרכי התורה. אהבה מעוררת אהבה, כמים הפנים לפנים. לאהבה יש כח, שאי אפשר להתעלם ממנה. כשיהודי מחפש את הקב"ה, לא יתכן אחרת שלא תתעורר כלפיו הנהגה של אהבה עצומה.

האור החיים בפרשתינו מפרש את המילים 'אם בעל אשה הוא', שהכוונה לאדם שטרם ויגע כדי לגלות את נשמתו, ועל ידי זה זכה שנשמתו נעשית קניינו. הוא נחשב 'בעלה' של הנשמה שנקראת 'אשה'. שכרו הוא 'ויצאה אשתו עימו', הנשמה לא תפרד ממנו לעולם, וגם לא בתחיית המתים. **הקשר שלו עם הקב"ה ישרא לעד ולנצח נצחים**.

לעומת זאת אדם שזכה לנשמה גבוהה במתנה משמים, על ידי יחוס אבותיו הוא זה שאדוניו יתן לו אשה'. וזה לא יזכה להבטחה הנזכרת. **דבר שלא נקנה ביגיעה, אינו קניינו של האדם, ולכן אין לו דין 'מותנה כמכר'**.

הוא אומר מעתה: אם מחפש אתה לקשור קשר של אהבה עם הקב"ה, חפש נא היכן אתה יכול להקריב מעצמך בשבילו. היכן נקודת השבירה שלך, מתי פוקעת סבלנותך לשבת מול הגמרא, ואז תתן להקב"ה עוד כמה דקות. אמור בליבך להקב"ה: אבא, אני רוצה להקריב מעצמי בשבילך, זהו הקרבן שלי בשבילך.

ומבואר בספרי חסידות, שכמו שתענית נחשבת קרבן להקב"ה, מכיון שהאדם שמונע את עצמו מלאכול ולשתות הרי הוא כמקריב את אכילתו ושתייתו להקב"ה, (ואלו שאינם יכולים להתענות בימי השבועיים פודים את תעניתם על ידי מתן שווי מאכלם באותו יום לצדקה), כך כאשר האדם מקריב מעצמו ומכוחותיו להקב"ה, הרי הוא כמקריב קרבן להקב"ה. הוא מעניק חלק מנפשו להקב"ה, הוא מכניע חלק מישותו שהיא נפשו הבהמית, לקרבן לה'.

כך גם בכל ענין שקשה לו לאדם: אם זה בשמירת עיניים, אם זה בבין אדם לחבירו, ואם זה ביגיעה בתפילה. באותו רגע שהיצר הרע אומר לו לאדם: זהו, נגמרו הכוחות והסבלנות. כאן אומר האדם להקב"ה - רבנו של עולם, אני רוצה להקריב את עצמי בשבילך. אנא גלה גם אתה את אהבתך אלי, גלה לי את נשמתו על מנת שאתקרב לעבודתך.

ככל שחושק אתה יותר לאהבת הקב"ה, דע לך שביכולתך לממש את אהבתך אליו - הקרבן קרבן גדול יותר להקב"ה, ואז תקשור עימו קשר של אהבת נצח.

כאשר פורסמה הצוואה - החלה הסערה. צוואתו של האב הזקן והעשיר כקורה, שפורסמה בימים האחרונים לחייו היא, כי הוא מעניק במתנה מחצית מנכסיו, לבן זקונו, ששימשו במסירות במשך שני האחרונות, ושהה בביתו כל יום מספר שעות על מנת לשמשו ולהנעים את זמנו.

טענת שאר האחים לאביהם היתה, כי גם אם נחשב שכר לפי שעות, במחיר היקר ביותר הקיים בשוק, עדיין אין הסכום מגיע לשווי עשרות המליונים שקיבל האב בצוואה. מה ההגיון לתת כל כך הרבה.

האין זאת טעות בחישוב?

***

אין מן הצורך להסביר את הטעות בטענה זאת.

אמנם גם מתנה היא הכרת הטוב על השקעה ונתינה, וכמו שקובעים חז"ל (בכורות נב): שמתנה כמכר ויוצאת ביובל, ואמרו חז"ל (ב"מ טז). וכן נפסק (להלכה) שהתחייבותו של נתן המתנה אל מקבל המתנה הוא כמכר ממש, מכיון שאין מתנות בחינם. יש סיבה למתנה, והסיבה מחייבת את נתן המתנה כמו מכר שקיבל עליו מעות, והוא יעשה את הכל על מנת שהמתנה תהיה מושלמת. נתינת מתנה שאינה שלימה לאדם שמגיעה לו מתנה, היא הפרת איומו, וכדברי הגמרא שם 'כי היכי דליקום במהימנותיה'.

אך ישנו הבדל גדול מאוד בין מתנה למכר. במכר, שווי המכר הוא בדיוק לפי שווי המעות. לעומת זאת שווי המתנה הוא לפעמים הרבה יותר מאשר טובת הנאה. שכן 'הנותן בעין יפה הוא נותן'. המתנה היא סוג אחר של מתנה. לפנים משורת הדין תמורת הנהגה של לפנים משורת הדין.

כך גם אומרים חז"ל (ברכות כז): אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד', והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב 'ישא ה' פניו אליך?' אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אליהם והם מדקדקים [על] עצמם עד כוית ועד כביעה!

הוא אומר: ישנה הנהגה שמחייבת הארת פנים ונתינת מתנה. זאת הנהגה של התמסרות ומסירות. כשעבד עובד את רבו בחשק ובמסירות, ודורש ומחפש לעשות את רצונו, הוא מעורר הנהגה של אהבה. אין

תן חסידות פיראם

הכית לכל אברך ובחור חסיד
03-30-4444 ארה"ק
5183299222 ארה"ב
443300412858 אירופה

ממלכת אש החסידות העולמית

כתובת: קדושת אהרן 14 בית שמש
לקבלת הנגיד והאזרח ולהצטרף
טלפון: 02-5026558 פקס 02-5702061
a025026558@gmail.com
לדרגת הפצת הנגיד ניתן להתקשר 02-5026558 שלושה 3 שעות המעשה בין 10:00 בבוקר עד 13:00 בצעדיים

טייערע איד
זכית לטעום מנוגע זין אור החסידות?
התחברת יותר להש"ת לתורתו ולמצוותיו?
אלפי אנשים מצפים גם הם להתקרב אליו!
בידך הדבר !!!
בעת שמחה, לע"נ, לברכה ולישועה
קח חלק בהפצה לעוד בתי מדרשות, שגם הם יזכו לאור הגדול ותזכה שהבעש"ט זי"ע ותלמידיו יעמדו לימיך ברגעים הגדולים להתברך בכל מילי דמיטב
טלפון 02-5026558 שלושה 2 בין השעות 17:00-19:00